

Tác giả: **Hùng Lân**

(1922-1986)

Nhạc sĩ giáo sư Hùng Lân, tên thật là Hoàng Văn Hường, sinh năm 1922 tại Hà Nội, trong một gia đình có 8 anh chị em. Lúc thiếu thời, theo học các trường Gendreau, Lasan Puginier và Saint Sulpice ở Hà Nội.

Ông bắt đầu chính thức học nhạc đều đặn bắt đầu năm 8 tuổi cho đến năm 22 tuổi, với các linh mục người Pháp P. Depautis và J. Bouis. Từ năm 1944, Hùng Lân là giáo sư âm nhạc cho các trường trung học Chu Văn An và Nguyễn Trãi ở Hà Nội.

Sau Hiệp Định Genève 1954 chia đôi đất nước Việt Nam, nhạc sĩ Hùng Lân di cư vào Nam làm giáo sư âm nhạc của trường Ca Vũ Nhạc Phổ Thông Sài Gòn và cũng là Trưởng Ban Phát Thanh Nha Tổng Giám Đốc Thanh Niên Và Thể Thao Sài Gòn.

Từ năm 1957, ông là giáo sư nổi tiếng của trường Quốc Gia Âm Nhạc Kịch Nghệ Sài Gòn. Cùng một lúc ông vẫn bỏ thì giờ ghi tên học và tốt nghiệp bằng Cử Nhân Văn Chương Pháp tại Đại Học Văn Khoa Sài Gòn năm 1963.

Đến năm 1965, ông được bổ nhiệm chức vụ Chủ Sự Phòng Phát Thanh Học Đường, Trung Tâm Học Liệu, Bộ Quốc Gia Giáo Dục, Sài Gòn.

Sau khi tu nghiệp tại Hoa Kỳ về ngành giáo dục và truyền thông, từ năm 1971 đến năm 1975 ông Hùng Lân trở lại việc dạy nhạc tại Âm Nhạc Viện Đà Lạt.

Sau 1975 và mãi đến khi gần qua đời năm 1986, giáo sư Hùng Lân tiếp tục việc dạy nhạc và nghiên cứu âm nhạc tại tư gia.

Là một nghệ sĩ nhưng cũng là một nhà mô phạm, được mọi người kính mến, giáo sư nhạc sĩ Hùng Lân có tiếng dạy học tận tâm, đứng đắn nhưng thật ra tính tình ông hòa nhã, vui vẻ.

Sự nghiệp về âm nhạc ngoài chuyện dạy nhạc kể trên còn những lãnh vực khác như trình diễn, nghiên cứu, viết sách nhạc và sáng tác nhạc.

Hấp thụ kiến thức thần học sơ đẳng tại Đại Chung Viện Xuân Bích tại Hà Nội, nhạc sĩ Hùng Lân là người khởi xướng và phát huy phong trào dùng tiếng Việt trong thánh ca. Năm 1945, Hùng Lân người sáng lập Ca Đoàn Lê Bảo Tịnh tại Hà Nam. Tính đến năm 1974, Ca Đoàn Lê Bảo Tịnh đã xuất bản được 16 tuyển tập Thánh Ca của nhiều tác giả.

Ngoài ba tập nhạc Thánh Ca có tên Ca Vàng Lời Chúa, những sách khác do giáo sư Hùng Lân viết có thể được chia làm hai loại chính, sách nghiên cứu âm nhạc và sách giáo khoa âm nhạc.

Công trình nghiên cứu âm nhạc của nhạc sĩ Hùng Lân đã được ông ghi lại ở những sách ông viết:

1970: Tìm Hiểu Dân Nhạc Việt Nam

1971: Nhạc Ngữ Việt Nam

1972: Tìm Hiểu Dân Ca Việt Nam (giải nhất Biên Khảo Nghệ Thuật)

1973: Vui Ca Lên 1 và 2

1975-1986: Nhạc Lý Tân Biên là Di Cảo của Hùng Lân

Sách giáo khoa âm nhạc của giáo sư Hùng Lân đã xuất bản:

1952: Giáo Khoa Âm Nhạc (giải thưởng Bộ Quốc Gia Giáo Dục)

1960: Nhạc Lý Toàn Thư

1964: Hỏi Và Đáp Nhạc Lý, Nhạc Hòa Âm Và Nhạc Đơn Điệu

1974: Thuật Sáng Tác Ca Khúc, Sư Phạm Âm Nhạc Thực Hành

Thêm nữa ông có soạn 100 bài viết cho phong cầm độc tấu hay đệm nhạc.

Riêng về phương diện sáng tác âm nhạc, theo tài liệu của gia đình và các bạn hữu, Hùng Lĩnh có khoảng 900 tác phẩm và rất nhiều bản bị thất truyền.

Về Thánh Ca, ngoài tác phẩm Ca Vang Lời Chúa 1, 2 và 3, nhạc sĩ Hùng Lĩnh còn 80 bài Thánh Vịnh Ứng Tác.

Ông viết khá nhiều nhạc cho nhi đồng, nổi tiếng là những bài Em Yêu Ai, Thăng Tí Sún, Con Cò, Ông Trăng Thu... Tập nhạc Vui Ca Lên là nhạc Hùng Lĩnh biên soạn cho thiếu nhi Nhạc sĩ Hùng Lĩnh cũng đã phụ trách chương trình Phát Thanh Học Đường cho trẻ em, thiếu niên ở đài phát thanh Sài Gòn ngày xưa

Nhiều sáng tác Tân Nhạc của Hùng Lĩnh đã sống mãi trong lòng người Việt. Vài bản được ghi lại sau đây, một số bài ghi lại theo ký ức.

Nhạc phẩm Rạng Đông được giải thưởng Sáng Tác của Hội Khuyến Nhạc Hà Nội năm 1943 đã cho thấy ngay từ lúc đầu, khuynh hướng viết nhạc của Hùng Lĩnh là những sáng tác của tuổi trẻ, của sức mạnh:

*Anh nghe chằng cung kèn rạng đông
Đang uy linh lừng vang trên không
Đang thiết tha hùng hồn
Khởi chí gan Lạc Hồng
Cháy lên nhuộm trên ánh hồng...*

Một bài hát khác cũng được rất nhiều người biết đến và hát là Khỏe Vì Nước:

*Khỏe vì nước kiến thiết quốc gia
Đoàn thanh niên ta cổ tài ba
Tạo nguồn dân sinh mới
Hùng mạnh trong năm giới
Hợp lực xây hưng thịnh chung nước Nam...*

Những trường học nữ sinh thường hát bản Cô Gái Việt, đây cũng là bài nhạc hầu như bao giờ cũng được hát lên trong những ngày hội lễ của phụ nữ, như ngày kỷ niệm Hai Bà Trưng:

*Lời sông núi bừng vang bốn phương trời
Giục chúng ta đường phụng sự quyết tiến
Triệu Trưng xưa đẹp gương sáng muôn đời
Dòng máu thiêng còn đượm nồng trong trái tim...*

Hùng Lĩnh viết rất ít nhạc tình cảm ủy mị, có vài bài còn lưu truyền đến nay như bài hát Hận Trương Chi:

*Thuyền ơi, đêm nay biết trôi về đâu?
Dòng sông bao la, nước non xanh xanh một màu
Hoa bèo dạt xuôi hòng đâu lúc về nguồn
Én bay đã mỏi cánh hồng...*

Một bài nhạc có lẽ không có ai mà không biết đến là Hè Về, một tuyệt tác trong âm nhạc Việt Nam:

Trời hồng hồng sáng trong trong, ngàn phương rung nắng ngoài song
Cành mềm mềm, gió ru êm lọc màu mây Bích Ngọc qua màu duyên
Đàn nhịp nhàng, hát vang vang, nhạc hòa thơ đón hè sang

*Hè về trong khóm trúc mềm đầu bờ
Hè về trong tiếng sáo điều dật dờ
Hè về gieo ánh tự.."*

Một bài nhạc khác, Việt Nam Minh Châu Trời Đông, được giải nhất kỳ thi Âm Nhạc Toàn Quốc năm 1944, đã làm dậy lòng ái quốc của giống dân Lạc Hồng:

*Việt Nam! Minh Châu Trời Đông
Việt Nam! Nước thiêng Tiên Rồng
Non sông như gấm hoa uy linh một phương
Xây vinh quang ngất cao bên Thái Bình Dương
Từ ngàn xưa tài danh lừng lẫy khắp nơi
Tiếng anh hùng tạc ghi núi sông muôn đời
Máu ai còn vương cỏ hoa
Giục đem tấm thân sẻ với sơn hà
Chung tâm cương quyết ta ôn lời thề ước
Hy sinh tâm huyết trong báo đền ơn nước.*

Giáo sư nhạc sĩ Hùng Lân là một nhân tài hiếm có và quý báu của nước Việt Nam.

Tháng 10, 2000
Santa Maria, California, U.S.A.
Phạm Anh Dũng

Cô Gái Việt

Nhịp Đi
2/4

Lời sông núi bùng vang bốn phương trời
Giục chúng ta đường phụng sự quyết tiến
Triệu Trưng xưa đẹp gương sáng muôn đời
Giòng máu thiêng còn đơm nong vạt trái tim

Dẫu không cùng tài trai vui tranh đấu
Gánh sơn hà còn trọng hơn xương máu
Dù thành thị hay thôn trang ai ơi
Lòng hẹn lòng bạn gái ta xây đời

Chị em ơi! Quê nước chờ mong
Ta sớm lập công
Tô thăm giang sơn Việt Nam
Ngoài những phút quán xuyến tề gia
Hãy hướng lòng ta đến những ai đang cơ hàn

Kìa cô nhi không chút tình thân
Đây lớp tàn nhân
Năm tháng đau thương thắm trôi
Cùng cương quyết góp sức đồng tâm
Muôn dân vui một đời vàng sáng tươi

Tài Liệu Tham Khảo: Cô Gái Việt, Hùng Lân, Tinh Hoa Huế ấn hành, in lần thứ nhất 1955

Có Một Đàn Chim

Đàn chim bay trong mùa thu cây vàng mờ mờ
Đàn chim tung bay khi mùa thu mơn giăng tơ
Từng tiếng cuốc cuốc,
Cùng gió...hó ho hò hó
Trong rừng thu nghe bụi ngùi
Ôi, binh đao ai còn đem máu xương chắt núi
Bao tiếng khóc thê lương u sầu không gian điêu linh.
Hỡi Châu Á đang khổ đau,
Ta đứng lên vì người vì hòa bình
Nguyện đem người đến sắc hương đùa với ánh sáng
Đây tiếng cười no ấm hòa trong sóng đời trào dâng.
Thanh niên ơi ! nào cùng chim tung bay
Bay qua vùng bao la nắng, qua đồng xa tuyết trắng
phương trời Đông hay trời Tây
Sẽ đem cùng chim bay không hề mong chi ngày về
Trời xanh chim vẫy vùng tự do
Chim hát ca trời xanh
Xanh một màu hạnh phúc
Ca lừng vang, chim dọc ngang
Trời gió...hó ho hò hó
Hó ho, ngoài kia ai nghe tiếng chim gọi đàn dập dìu
Đàn chim mang dâng cho đời niềm xuân thương yêu
Trời gió...hó ho hò hò...ngoài kia

Hận Trương Chi

Sáng tác giữa thập niên 40

Nhịp 4/4

(Hợp âm Rê thứ)

Thuyền ơi ! . . . đêm nay biết trôi về đâu ?

Giòng sông bao la . . . nước non xanh xanh một màu
Hoa bèo giạt xuôi . . . hòng đâu lúc trở về nguồn ?
Én bay đã mỏi cánh hồng
Bể thẳm mịt mùng biết đố càn nao ?
Bềnh bồng ngược xuôi . . . vai mang kiếp nặng trần ai

Gửi giòng sông Thương . . . biết bao nhiêu mối tình hoài
Khoan hò hò khoan . . . ta than với ông trăng già
Những mong bên sông có người
Soi thấu nỗi lòng cho ta

(chuyển qua La trường)

Âm thầm canh khuya . . . nhớ khi gậy hình tạo hóa
Ta mang ý nhạc . . . tiếng ca cho đời
Trên giòng sông Thương . . . bao lần đường tơ vô giá
Mây nước lạnh lòng . . . xót phận châu rơi

Bấy lâu giang hồ . . . ta nắn khúc nhạc chơi vơi
Chờ bóng Chung Kỳ . . . trong cõi nước non chập chùng
Chuyển đò đêm nay . . . đã ngờ thuyền sang bến mới
Bước chân lên bờ . . . đón khách tình chung

(về La thứ)

Nhưng . . . than ôi !
Luống . . . công tôi đợi chờ !
Dã tràng xe cát . . . bao giờ nên công ?
Thôi đành từ đây . . . giòng sông này vắng bóng ta
Mặc cho bến lạnh . . . nước đục bùn pha

Buồn cuộc thế
Tráo trộn vàng thau
Xót thân tấm . . . nhà óc gậy tơ
Trời lặng lẽ . . . vương hận ngàn châu
Chốn xa vơi . . . một tiếng tiêu đưa

Tài liệu tham khảo: "Những ca khúc một thời vang bóng" do NS Văn Giảng chủ biên,
Saigon, 1971 .

Hè Về

Trời hồng hồng sáng trong trong
Ngàn phượng rung nắng ngoài song
Cành mềm mềm gió ru êm
Lọc màu mây bích ngọc qua màu duyên
Đàn nhịp nhàng hát vang vang
Nhạc hoà thơ đón hè sang !

Hè về trong khóm trúc mềm đầu hè

Hè về trong tiếng sáo điều dật dờ
Hè về gieo ánh tơ !

Bâng khuâng nghe nắng đùa mây trắng
đàn chim cánh do trời
Phân vân đôi mái chèo lữ thứ
thuyền ai biếng đưa
Xa xa lớp lúa dồn cao sóng vàng
leo dốc trên đồi
Thanh thanh hương sen nồng
ướp gió mát khi chiều rơi

Hè về hè về
Nắng tung nguồn sống khắp nơi
Hè về hè về
Tiếng ca nhịp phách lên khơi
đầu gành suối mát
reo vui dào dạt ngập trời gió mát
ven mây phiêu bạt hồn say ý chơi vơi
ngày xanh thắm nét cười
lòng tha thiết yêu đời

Đây suối trắng rừng thơ
Đây gió nhung thuyền mơ
Đây phím ngọc đường tơ
Đây tứ nhạc ngày xưa
Hè về non nước mến yêu
Hè về nắng thông reo

Khỏe Vì Nước

Khỏe vì nước kiến thiết Quốc Gia.
Đoàn thanh niên ta góp tài ba.
Tạo nguồn dân sinh mới hùng mạnh trong năm giới.
Hợp lực xây hưng thịnh chung nước Nam.

Khỏe vì nước chí khí cương kiên.
Giống Lạc Hồng uy hùng vô biên.
Trong khốn nguy can trường sống thác ta coi thường.
Việt Nam thanh niên anh dũng muôn năm.

Thanh niên ơi, hồn thiêng núi sông đợi chờ !
Nơi tay ta toàn dân ngóng trông từng giờ.
Mang máu anh hùng ta đừng làm nhơ máu anh hùng.
Trai đất Việt phải nêu đèn sáng thể giới soi chung.

Dân sinh yếu nhược lôi ta đến đường vong quốc.
Dân sinh dũng cường đưa ta tới đài vinh quốc.
Mau gây lấy phong trào khỏe khắp nơi xa gần.
Cho dân trí quật cường và hưng phấn.
Nghìn đời không mờ ánh Duy Tân.

Mùa Hợp Tấu

Nhịp C, fox

Bạn đường ơi, nắng lên rồi, gieo sáng ngời.
Nhạc ngày xanh như chim lành tung đôi cánh.
Một trời hoa sáng bao la chờ đợi ta kíp xông pha,
Bạn cùng tôi câu nước non ta chung hòa.

Ngoài ruộng sâu đã lên màu bông lúa đầu,
Ngành quỳ dương vui lên đường về định hướng.
Mùa dựng xây đón ta đây hợp ngàn tay thắm men say,
Dựng ngày mai tươi sáng trong khúc nhạc bùng mây.

Ca lên đi, Xuân thể hệ lên phơi phới
Ca lên đi, ca sức mạnh dân tộc mới,
Cho xanh tươi cây ước vọng bên tuổi đời,
Cho thắm lại tơ lòng ai thiếu yên vui.

Bạn đường ơi, nắng lên rồi, gieo sáng ngời.
Nào cùng nhau, ta mở đầu Mùa Hợp Tấu.
Dù ngày mai sống đôi nơi, hẹn rồi đây sát đôi vai,
Nhìn ngày trôi, nghe sức thiêng ta chưa hề phai.

Ấn bản 1957 - Tinh Hoa Miền Nam số 24

Rạng Đông

(từ "hát với tôi", hội sinh viên Stuttgart, 1970)

Anh nghe chẳng cung kèn rạng đông
Đang uy linh lừng vang trên không
Đang thiết tha hùng hồn
Khởi chí gan Lạc Hồng
Cháy lên nhuộm bao ánh hồng ?
Anh nghe chẳng ánh hồng ?
Lời 1
Đi! Đi đi thôi, tiến cho đến nơi sáng ngời
Quyết sống những phút tung hoành dọc ngang thật vẻ vang
Manh thân nam nhi hãy đem chí thi với đời
Đường hoàng lẫm liệt, dù sao cũng cứ hiên ngang
Điệp khúc

Thanh niên Việt nam, sao mai chờ ta
Đường gai bon gót, bạo mà đi ta cứ bạo mà đi
Tương lai chờ ta, vinh quang đợi ta
Dầm sương dãi nắng, không khi nào nhục chí nam nhi
Lời 2

Đi! Anh em ơi, nước non nhẵn bao tiếng mời
Nắng mới phần chí chim đàn cùng ca nhịp bước ta
Ra tay tu mi, nước non chấn động tới trời
Bụi đường ghi tạc vết chân trắng sỏi đi qua
(trở lại Điệp khúc)

Việt Nam Minh Châu Trời Đông

Việt Nam minh châu trời đông.
Việt Nam nước thiêng tiên rồng
Non sông như gấm hoa uy linh một phương.
Xây vinh quang sáng trưng bên Thái Bình Dương.
Từ ngàn xưa tài danh lừng lẫy khắp nơi
Tiếng anh hùng tạc ghi núi sông muôn đời
Máu ai còn vương cỏ hoạ
Giục đem tấm thân trải với sơn hà.
Giơ tay cương quyết ta ôn lời thề ước
Hy sinh xương máu mong báo đền ơn nước.
"Dù thân này tan tành chốn sa trường cũng cam.
Thề trọn đời trung thành với sơn hà nước Nam !".

Bài hát này đoạt **giải nhất kỳ thi Âm Nhạc Toàn Quốc năm 1944**

Thằng "tí Sún"

(từ "Nhị đồng ca", nxb Quảng Hóa, 1970)

modérato
(nhạc dạo)

Điệp khúc
É! Cái thằng Tí sún Tí sún
Nhe cái răng nham nhở chổi cùn
Vì nó lười đánh răng sớm tối
Lại ăn kẹo suốt ngày không ngơi
Phiên khúc 1
Anh sún ơi! Này nghe chúng tôi:
Chăm đánh răng cười trông mới tươi
Răng với tóc là gốc con người
Răng có đẹp thì đời mới vui
Phiên khúc 2
Nào có khó gì việc đánh răng
Cầm bàn chải tựa như kéo đàn

Kem rất thơm ngọt đâu có ngán
Chỉ xoẹt xoẹt mấy cái là xong

Em Yêu Ai

1. Nếu hỏi rằng ; Em yêu ai ?
Thì em rằng em yêu Ba (nè).
Thì em rằng em yêu Má (nè).
Yêu Chị, yêu Anh. yêu hết cả nhà
(nhưng) Nhất là yêu Má cơ...
2. Nếu hỏi rằng ; Em yêu ai ?
Thì em rằng em yêu Ông (nè).
Thì em rằng em yêu Bà (nè).
Bác, Dì, Cậu, Cô. yêu hết họ hàng
(nhưng) Nhất là yêu Bà cơ...
3. Nếu hỏi rằng ; Em yêu ai ?
Thì em rằng yêu Quê hương (nè).
Thì em rằng yêu mái trường (nè).
Yêu Thầy, yêu Cô. yêu hết cả trường
(nhưng) Nhất là Cô giáo cơ...